

VILNIAUS UNIVERSITETAS. BIBLIOGRAFIJA. 1940—1977.
VILNIAUS VALST. V. KAPSUKO UN-TAS. MOKSLINĖ B-KA.
BIBLIOGR. SK.—V., MINTIS, 1979.—341 p.

Vilniaus universitetas — reikšmingiausias mūsų krašto kultūros židynys. Jo istorija glaudžiai susijusi su respublikos kultūros istorija. Moksliniams darbuotojams, kultūros raidos tyrinėtojams didelės reikšmės turi Vilniaus universiteto istoriją nušviečiantys bibliografiniai leidiniai. Praeityje išleista keletas stambių šitokio pobūdžio bibliografinių darbų. Tai J. Bielinsko, L. Janovskio ir kitų veikalai.

Siuos leidinius esmingai papildė 1979 m. pasirodžiusi Vilniaus universiteto bibliografija, sudaryta A. Jurčiukonienės ir kitų Mokslinės universiteto bibliotekos bibliografų. Ji apima bibliografinę medžiagą apie Vilniaus universitetą, pasirodžiusią 1940—1977 m. m. Tai, be abejo, labai vertingas darbas, pateikiąs naujų duomenų apie Vilniaus universiteto istoriją. Nurodomos knygos, periodikos ir rinkinių straipsniai. Medžiaga rinkta iš Tarybų Lietuvos, kitų sąjunginių respublikų ir socialistinių šalių sapudos, nurodomi reikšmingiausi darbai ir iš emigrantinės literatūros. Kaip pažymėta įvade, į šią bibliografiją neįtraukti universiteto leidiniai, jo darbuotojų moksliniai straipsniai.

Pirmoji šios bibliografijos dalis skirta literatūrai apie universitetą. Pradžioje pateikiama bendro pobūdžio apžvalginė literatūra, o toliau visa medžiaga chronologine tvarka skirstoma universiteto raidos atskirais periodais. Kiekvienam periodui pirmausia pateikiama bendro pobūdžio literatūra, toliau literatūra apie universiteto fakultetus ir kitus padalinius, apie akademinį jaunimą ir kt. Pirmasis laikotarpis apima Vilniaus kolegijos ir Vilniaus universiteto gyvenimą (1570—1773), antrasis — Lietuvos vyriausiąją mokyklą (1773—1803), trečiasis — Imperatoriškąjį Vilniaus universitetą (1803—1832); toliau eina padaliniai, veikę po oficialaus Vilniaus universiteto uždarymo (1832—1919), universiteto atkūrimas pirmaisiais Tarybų valdžios metais (1919), Vytauto Didžiojo universitetas Kaune (1922—1950), Stepono Batoro universitetas (1919—1939), Vilniaus universitetas 1939—1940, 1941—1944 m.

laikotarpiu. Paskutinis, plačiausias, skyrius apima medžiagą apie Vilniaus Darbo raudonosios vėliavos ordino valstybinį V. Kapsuko universitetą (1940—1977).

Vilniaus universiteto bibliografijos antroji dalis skirta personalijoms. Pradžioje nurodyti biografiniai bei biobibliografiniai žodynai, kuriuose yra su universitetu susijusios medžiagos. Toliau eina literatūra apie atskirus asmenis, išdėstyta į personalijas įtrauktų pavardžių seka. Prie kiekvienos pavardės nurodytos to asmens gyvenimo datos ir darbo universitete metai. Taip glaustai pateikiama labai reikšmingų duomenų. Personalijose atskleidžiama ištisa galerija įvairių žmonių — senųjų, vėlesniųjų laikų ir dabarties mokslininkų, universiteto profesorių, rašytojų, taip pat kitų universiteto darbuotojų ir su juo susijusių asmenų. Bibliografijos pabaigoje pridėta pavardžių rodyklė, kurioje nurodyti aprašuose minimi autoriai, sudarytojai, redaktoriai ir kt. Rodyklėje paminėtos, surašytos ir reikšmingesnės pavardės iš knygų ir straipsnių, nors jos ir neatsispindi šio leidinio puslapiuose.

Si bibliografija — labai ilgo ir kruopštaus darbo rezultatas — sudaryta racionaliai ir apgalvotai, didžiausioji aprašytosios medžiagos dalis peržiūrėta *de visu*. Kaip ir kiekviename stambiame bibliografiniame darbe, taip ir čia iškyla kai kurių diskutuotinų problemų. Pirmiausia galima paabejoti, ar gerai pasielgė leidinio sudarytojai, atsisakydami enciklopedijų medžiagos. Pasirinkto laikotarpio medžiagos susidarytų ne taip jau daug, bet ji esmingai papildytų bibliografiją. Enciklopedijose yra vertingų duomenų, be to, reikšmingas pats faktas, jei stambi kurios nors šalies enciklopedija išskiria rubriką Vilniaus universitetui.

Reikia pasakyti, kad literatūros atranka sukelia ir daugiau abejonių. Pavardčius bibliotekų turimus bibliografinius šaltinius, matyti nemaža medžiagos, neįtrauktos į rodyklę. Galima pateikti keletą pavyzdžių:

Laurinaitis E. Religija Lietuvos fiziokratų veikloje. (Vilniaus un-tas. XVIII amž.). — Leid.: Trečiosios mokslinės konferencijos (1977 m. sausio 25—26 d. d.) „Religija — pasaulėžiūros idėjų kovoje“ pranešimų tezės — V., 1977, p. 41—45.

Bogušis V. Adomas Mickevičius — Vilniaus universitete. — Leid.: Mokslinės bibliotekos metraštis, 1972. — V., 1973, p. 33—46.

Jasaitis J. Vilniaus universitetas — lietuvių kultūros švyturys. — Leid.: 1975/1976 m. mokymų televizijos laidų scenarijai ir medžiaga. — V., 1975, p. 39—45.

Samas A. Nauja specialybė, naujos formos, nauji darbai. (Kartografijos specialybė Vilniaus un-te). — Komjaunimo tiesa, 1966, lapkričio 16.

Barycz H. Z dziejów polskich wędrówek za granicą. Wrocław (i in.), 1969.

Vilniaus un-to prof. M. Bobrovskis, p. 144—148.

Kumor B. Nieznane przyczynki źródłowe do biografii Adama Naruszewicza. (Vilniaus un-to profesorius). — Pamiętnik literacki (Wrocław in.), 1964, z. 2, p. 455—480.

Tokių pavyzdžių galima pateikti nemaža. Abejotina, ar teisingai padaryta, kad leidinyje nesurašytos, nepaminėtos universitetui skirtų knygų recenzijos. Sakysime, kad ir tokios Vilniaus universiteto istorijos 1-ojo tomo recenzijos:

Bulota J. Pasitinkant jubiliejų. — Pergalė, 1977, Nr. 9, 173—176.

Lukšaitė I. Laurai Vilniaus universitetui. — Kultūros barai, 1977, Nr. 9, p. 79—70.

Tyla A. Vilniaus Alma Mater istorija. — Mokslas ir gyvenimas, 1977, Nr. 8, p. 26—27, su iliustr.

Diskutuotina ir medžiagos, skirtos personalijoms, atranka. Su universitetu susijusiems asmenims nurodomas vienas kitas bendras straipsnis iš daugelio, nekreipiant dėmesio į tai, ar jame rašoma apie minimo asmens veiklą universitete. Yra ir nevienodumų. Apie Vilniaus un-te dėsiusius rašytojus nurodoma lietuvių literatūros istorija, o, pavyzdžiui, apie A. Churginą — nenurodoma, nors ten medžiagos apie jį yra nemažai. Prie personalijų reikėjo nurodyti aprašomųjų asmenų specialybę. Dabar dažnai neaišku, kokios specialybės yra personalijose nurodytas universiteto darbuotojas.

Kai kurių abejonių kelia sudėtingas skyrelių žymėjimas romėniškais, arabiškais skaičiais, didžiosiomis ir mažosiomis raidėmis. Ar nebuvu galima be to išsiversti? Yra ir kai kurių medžiagos skirstymo netikslumų, aprašų nevienodumo. Gana dažnai pateikiama visa knyga ar didelis straipsnis, nenurodant universitetą liečiančių puslapių. Vargu ar pateisinamas emigrantinės literatūros nurodymas iš eilės su lietuviška tarybine.

Minėti trūkumai nemažina didelės leidinio vertės. Reikia tikėtis, kad Vilniaus un-to bibliografai ir toliau rinks šia tema naują medžiagą, užpildinės buvusias spragas ir mūsų visuomenė sulauks naujo, papildomo, bibliografijos leidimo.

STASYS TOMONIS

Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija.
Vilniaus Darbo raudonosios vėliavos ir Tautų draugystės ordinų V. Kapsuko universitetas.

Bibliotekų ir informacijos tarnybų vaidmuo, tenkinant mokslo ir gamybos informacinius poreikius X penkmečio plano vykdymo metais.

Knygotyra, 9(16), 2 sąs.

Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos

Leidybinė redakcinė taryba

Vilnius — 1981

Министерство высшего и среднего специального образования Литовской ССР
Вильнюсский орденов Трудового Красного Знамени и Дружбы Народов госуниверситет
им. В. Капсукаса.

Коллектив авторов.

Роль библиотек и служб научной информации в библиографическо-информационном обеспечении потребностей научного и производственного процессов во время X-ой пятилетки.

Книговедение, 9(16), т. 2.

На литовском и русском языках.

Redaktorė Regina Koženiauskienė

Techn. redaktorius P. Lapėnas

Duota rinkti 1981.XII.1

Pasirašyta spaudai 1982.XI.13

LV 04809

Kaina 90 kp.

Tiražas 1000 egz.

Popierius: spaudos Nr. 1

Formatas 70×90¹/₁₆

Sąl. sp. l. 7,3

Apsk. leid. 8,96

Spausdino M. Sumausko sp.,

Vilnius, Strazdelio 1.

Užsakymo Nr. 183.

Kaina 90 kp